

be connected with self-reliance. To diagnose the inclination to experience envy T. V. Beskova's «Research methods of a person's enviousness» (RMPE) were used. They consist of two scales: «envy-enmity» and «envy-despondency» whose purpose is to reveal dominating states, emotions, and behavior ways of an envious subject. To diagnose self-reliance this research uses V. G. Romek's test «Self-reliance» which has three scales: social courage, initiative in social contacts, and self-reliance. As a result, the theoretical and empirical research of self-reliance of persons with different inclination specificity to experience envy has picked out psychological characteristics (psychological portraits) of envious and unenvious persons. The results of the qualitative analysis have showed that the envious person with the dominating reaction «envy-enmity» demonstrates a high level of social courage and quite a high level of initiative in social contacts. Persons with the predominant reaction «envy-despondency» have a low level of self-reliance and a medium level of social courage. On the whole, it has been revealed that a person inclined to experience envy has quite a low level of self-reliance. Unenvious persons, on the contrary, show a strongly marked self-reliance and initiative in social contacts. The findings confirm the supposition that inclination to experience envy may be connected with different degrees of self-reliance. The analysis of the connection between inclination to experience envy and self-appraisal and a person's self-attitude needs further scientific search.

Keywords: envy, «envy-enmity», «envy-despondency», enviousness, self-reliance, uncertainty, self-confidence.

Подано до редакції 11.12.2013

УДК: 159.9-058.52

Н. І. Меленчук

ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ОСІБ, СХИЛЬНИХ І НЕ СХИЛЬНИХ ДО АВАНТЮРНОСТІ

У статті розглядаються результати теоретико-емпіричного дослідження відмінностей у проявах емоційного інтелекту у осіб, які схильні та не схильні до авантюристичності.

Ключові слова: авантюристичність, емоційний інтелект, індивідуальні відмінності.

Перетворення, що відбуваються сьогодні в суспільстві, вимагають від особистості сміливого, а іноді і швидкого прийняття рішень в умовах невизначеності. Тому дуже важливо вміти вчасно приймати рішення, бути здатним до ризикових дій заради досягнення поставленої мети. Отже, вивчення такої властивості особистості як авантюристичність особливо актуальне на даному етапі розвитку нашого суспільства.

В історії психології у зв'язку з вивченням феномену «авантюристичність» відомі наукові роботи таких філософів, соціологів, психологів: Георга Гегеля, Гюстава Лебона, Жана Габріеля де Тарда, Зигмунда Фрейда, Георга Зіммеля, Карла Абрахама, Норберта Еліаса, Еріха Фромма та ін. Зазначеної проблеми торкались Сюзанна Рот, О. Ф. Строев, І. Ю. Тимофеева, В. Є. Лебедько, О. К. Секацький та інші. Проблема авантюризму опосередковано представлена також у роботах Є. П. Ільїна, І. Г. Абрамової, С. В. Бикової, А. Г. Євдокімова, Ю. Козелецького, Т. В. Корнілової, М. А. Котик, В. В. Кузнєцова, В. А. Петровського, Г. Н. Солнцевої, О. І. Саннікова та ін.

У роботах цих авторів розглядається авантюристичність з різних позицій, з різних визначень, що мають для нас певну цінність. Для більш глибокого розуміння феномену «авантюристичність», котрий розглядається нами як риса особистості, розкриємо його семантичну суть у контексті категорій «авантюра», «пригода», «пристрасть».

Сам термін «авантюра» має французьке походження – «aventurier» і означає «пригода». «Пригода» – подія, несподіваний випадок у житті [2].

Термін «авантюра» визначається як ризикована, сумнівна справа; справа, розпочата без урахування реальних сил і умов, в розрахунку на випадковий успіх; це легковажний вчинок або ряд вчинків, що здійснюються заради отримання задоволення, розваг [4, с. 20-21].

«Авантюризм» в літературі розуміється як схильність до ризикованих, сумнівних дій, пригод, що мотивована виключно або переважно потребою в чуттєвому різноманітті, в яскравих враженнях, в гострих відчуттях, а нерідко також в популярності, славі. Це поведінка, діяльність кого-небудь, що характеризується ризикованими, безпринципними вчинками заради досягнення легкого успіху, вигоди; одна з особливостей особистості, що характеризує готовність людини до ризику [2, 3, 4].

У свою чергу, «авантюрист» визначається як шукач пригод, той, хто схильний до авантюризму; «безпринципний діло» [4, с. 20-21].

Тимофеева І. Ю. у своєму дисертаційному дослідженні зазначає, що поняття «авантюра» і «пригода» мають різну семантику, однак вони є складовими більш широкого поняття – «авантюризм». Таким чином, автор виділяє два аспекти авантюризму: *авантюру* – шлях особистого, вільного затвердження жит-

тя, правил власної поведінки, що порушують загальноприйняті правила та норми, антиповедінку, злочин, що певним чином замаскований під норму з метою отримання власної вигоди; і *пригоду*, що має ряд ознак: випадає з «логіки» і причинно-наслідкових зв'язків життя, її повсякденного простору, носить «випадковий» характер; її «випадковість» обумовлена непередбачуваністю результатів; максимально наповнена «напругою», інтенсивністю, що веде до гострого переживання повноти життя; супроводжується ризиком, небезпекою, внаслідок чого переживання стає найбільш повним; супроводжується ірраціональними, безглуздими, абсурдними з зовнішньої точки зору вчинками, сенс яких – в їх процесі і тривалості, а не в результаті [8, С. 23].

Авантюризм у даній роботі розглядається як властивість особистості, як стійка схильність до певного емоційного настрою, способу мислення, поведінки, дії, що характеризуються вільними від будь-яких зовнішніх вимог і умовностей вчинками заради досягнення легкого і швидкого успіху найчастіше без урахування конкретної ситуації.

Метою даного дослідження є емпіричне дослідження особливостей емоційного інтелекту у осіб, схильних і не схильних до авантюризм.

Щодо теоретичних засад вивчення емоційного інтелекту, слід зазначити, що в 90-х роках ХХ століття американські психологи Дж. Майер і П. Саловеї вперше запропонували термін «емоційний інтелект» та почали дослідницьку діяльність, спрямовану на його вивчення [10].

Передумовою виникнення концепції емоційного інтелекту вважають роботи американського психолога Г. Гарднера, який висунув думку про множинність форм прояву інтелекту. До них автор відносить такі: вербальний, просторовий, кінестетичний, логіко-математичний, музичний, внутрішньоособистісний (спрямований на власні емоції) та міжособистісний (спрямований на емоції інших людей). Г. Гарднер вважав, що внутрішньоособистісний інтелект є ключем до самопізнання, до розуміння власних емоцій і почуттів з метою управління своєю поведінкою. Міжособистісний інтелект – це здатність розуміти інших людей, ефективно з ними взаємодіяти [9].

Велику розробленість проблема емоційного інтелекту отримала в рамках зарубіжної психології, якою займалися такі вчені: Дж. Майєра, П. Саловеї, Д. Карузо (теорія емоційно-інтелектуальних здібностей), Д. Гоулмена (теорія емоційної компетентності), Р. Бар-Она (некогнітивна теорія емоційного інтелекту) та ін. У рамках вітчизняної психології ця проблема висвітлюється у працях таких вчених: І. М. Андрєєвої, О. І. Власової, Г. Г. Гарскової, Ю. В. Давидової, Н. В. Ковриги, Е. Л. Носенко, Д. В. Люсіна, М. А. Манойлової та ін.

Поняття «емоційний інтелект» визначається як здібності до розуміння своїх і чужих емоцій та управління ними (Д. В. Люсін), здатність розуміти ставлен-

ня особистості, репрезентовані в емоціях, та керувати емоційною сферою на основі інтелектуального аналізу і синтезу (Г. Г. Гарскова), сукупність ментальних здібностей (І. М. Андрєєва, Дж. Майєр, П. Саловеї), сукупність емоційних, особистих і соціальних здібностей, що впливають на загальну здатність когось-небудь ефективно справлятися з вимогами і тиском навколишнього середовища (Р. Бар-Она), аспект виявлення внутрішнього світу особистості, що відображає міру розумності ставлення людини до світу, до інших та до себе як суб'єкта життєдіяльності (Е. Л. Носенко).

Згідно П. Саловеї, в структуру емоційного інтелекту входить ряд здібностей: розпізнавання власних емоцій, володіння емоціями, розуміння емоцій інших людей, самомотивація [10].

Г. Г. Гарскова підкреслює, що найважливішим компонентом емоційного інтелекту є розуміння емоцій суб'єктом. Кінцевий продукт емоційного інтелекту – це прийняття рішень на основі відображення і осмислення емоцій, що є диференційованою оцінкою подій, що мають особистісний сенс. Емоційний інтелект продукує неочевидні способи активності для досягнення цілей і задоволення потреб особистості. Кінцевим продуктом емоційного інтелекту є прийняття рішень на основі відображення та осмислення емоцій, які є диференційованою оцінкою подій, що мають особистісний сенс. Емоційний інтелект продукує неочевидні способи активності для досягнення цілей і задоволення потреб особистості [1].

Згідно з метою дослідження, яка полягає у пошуку особливостей емоційного інтелекту авантюризм і не авантюризм осіб, емпіричне дослідження було організовано на базі Державного закладу «Південноукраїнський національний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса). Вибірку склали слухачі факультету післядипломної освіти та роботи з іноземними громадянами відділення перепідготовки кадрів зі спеціальності «Психологія» та студенти 1 курсу факультету фізичного виховання (142 особи у віці від 18 до 40 років).

Для розв'язання поставлених у дослідженні завдань були обрані такі психодіагностичні методики: для виявлення осіб, схильних до авантюризм, застосовано процедуру «Розміщення себе на шкалі авантюризм» (модифікація методики Т. Дембо та С. Рубінштейн). Вибір цієї процедури зумовлений, поперше, тим, що в доступній нам психологічній літературі ми не знайшли методики, що діагностували б схильність до авантюризм. По-друге, ця процедура давала нам можливість виявити осіб з різним рівнем прояву авантюризм. Попередньо був розроблений загальний «предмет оцінки», котрий був наданий кожному досліджуваному з метою створення у представників вибірки єдиного уявлення про мінімальні та максимальні прояви авантюризм [6].

Для діагностики емоційного інтелекту була застосована «Методика діагностики емоційного інтелекту» (Н. Холл). Обрана методика має задовільні пси-

хометричні характеристики щодо її надійності та валідності. Дана методика призначена для виявлення здатності розуміти відносини особистості, репрезентовані в емоціях і керувати емоційною сферою на основі прийняття рішень. Вона містить такі шкали: емоційна обізнаність; управління своїми емоціями; самомотивація; емпатія та розпізнавання емоцій інших людей [7, С.84-86].

Статистична обробка здійснювалась за допомогою комп'ютерної програми SPSS 13.0 for Windows. Використовувались кореляційний та якісний аналіз даних.

У табл. 1 надані результати кореляційного аналізу між показниками емоційного інтелекту і шкалою авантюрності.

Таблиця 1

Значимі коефіцієнти кореляцій між показниками емоційного інтелекту і шкалою авантюрності

Шкала авантюрності	Показники емоційного інтелекту					
	ЕО	УСЕ	СМ	Е	РЕІЛ	ІРЕІ
Авантюрність	079	208*	267**	237**	186*	261**

Примітка: 1) нулі і коми опущені; 2) позначення ** – значущість зв'язку на рівні $p \leq 0.01$; * – $p \leq 0.05$; 3) N=142; 4) умовні позначення: ЕО (емоційна обізнаність), УСЕ (управління своїми емоціями), СМ (самотивація), Е (емпатія), РЕІЛ (розпізнавання емоцій інших людей), ІРЕІ (інтегративний рівень емоційного інтелекту).

Аналіз табл. 1 свідчить про наявність лише додатних значимих зв'язків між означеними показниками та тенденції до подібних зв'язків. Конкретно – значимі додатні зв'язки отримані між загальним показником схильності до авантюрності і такими показниками емоційного інтелекту, як СМ (самотивація), Е (емпатія) та ІРЕІ (інтегративний рівень емоційного інтелекту) – на 1% рівні, а між загальним показником схильності до авантюрності та такими показниками емоційного інтелекту, як УСЕ (управління своїми емоціями) і РЕІЛ (розпізнавання емоцій інших людей) – на 5% рівні. Це є підставою для припущення, що прояви авантюрності супроводжуються достатньо високим рівнем емоційного інтелекту, здатністю розуміти стосунки особистості, її емоції і вміння керувати емоційною сферою на основі прийняття рішень.

Таким чином, результати попереднього кореляційного аналізу підтвердили можливість порівняння означених психологічних характеристик, що дозволяє приступити до якісного аналізу даних. З цією метою за допомогою методу асів були обрані дві групи досліджуваних: група осіб, схильна до авантюрності (ГАmax) та група осіб, не схильна до авантюрності (ГАmin). Наступним етапом емпіричного дослідження

стало вивчення специфіки емоційного інтелекту в кожній із виокремлених груп досліджуваних за допомогою методу профілів і встановленням індивідуальних відмінностей емоційного інтелекту в цих двох групах [6].

На рис. 1 представлені профілі, що відображають специфіку емоційного інтелекту означених груп досліджуваних. На осі абсцис розташовані показники емоційного інтелекту, на осі ординат – їх значення, що представляють усереднену оцінку кожного показника всіх представників виділених груп, виражену в процентилях. Середня лінія ряду проходить через 50-й перцентиль. Значення, що розташовані в просторі вище середньої лінії ряду, характеризують тенденцію до позитивного полюса аналізованого показника. Розподіл значень нижче середньої лінії ряду говорить про слабку вираженість показника. Про яскраву вираженість відповідного показника свідчать значення вище 75-го перцентилля. Значення нижче 25-го перцентилля свідчать про невираженість показника, що вивчається. Слід відмітити, що яскравих представників груп осіб, схильних і не схильних до авантюрності, у нашій вибірці не виявлено.

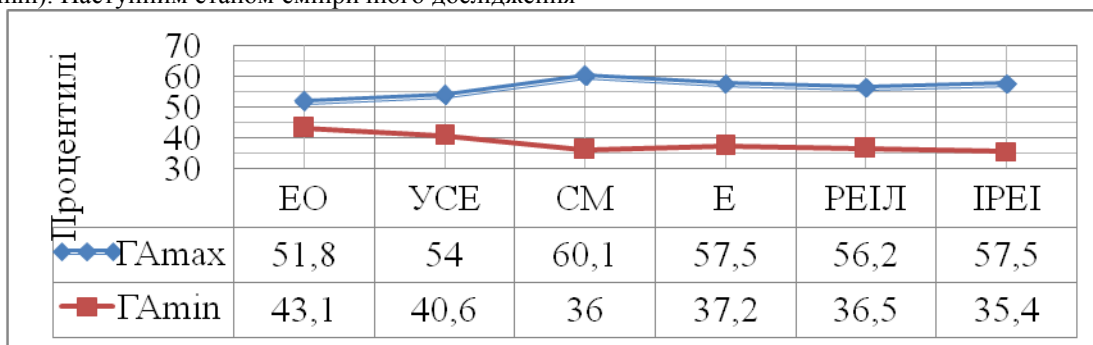

Рис. 1. Профілі показників емоційного інтелекту в групах осіб з максимальною та мінімальною схильністю до авантюрності

Примітка: ГАmax (N=35) – група осіб, схильних до авантюрності; ГАmin (N=36) – група осіб, не схильних до авантюрності.

Аналіз профілів емоційного інтелекту в групах осіб, схильних і не схильних до авантюрності показує, що кожна досліджувана група осіб характеризується особливостями емоційного інтелекту, що виявляється у своєрідному якісно-кількісному поєднанні його показників. Це відбивається, перш за все, в особливостях конфігурації кожного профілю і його розташуванні відносно середньої лінії ряду, що відзначається візуально.

Спочатку розглянемо кожний профіль окремо, а потім здійснимо порівняльний аналіз між зазначеними профілями. Перед тим, як здійснити аналіз профілів, проранжуємо найбільш виражені фактори кожного профілю за їх відхиленням від середньої лінії ряду (за зменшенням абсолютного числа). Це дозволило упорядкувати домінуючі фактори і описати індивідуально-типологічні характеристики особистості представників кожної групи (див. табл. 2).

Таблиця 2

Ранжування показників емоційного інтелекту в групах осіб з максимальною та мінімальною схильністю до авантюрності

Ранг	Група 1 (ГАmax)	Група 2 (ГАmin)
1	СМ ⁺ (виражена самомотивація)	ІРЕІ (невиражений інтегративний рівень емоційного інтелекту)
2	Е ⁺ (виражена емпатія)	СМ ⁻ (невиражена самомотивація)
3	ІРЕІ ⁺ (виражений інтегративний рівень емоційного інтелекту)	РЕІІ (невиражене розпізнавання емоцій інших людей)

Нижче наведені характеристики емоційного інтелекту у представників груп осіб, схильних і не схильних до авантюрності, що складені на підставі порівняння профілів, інтерпретацій авторів опитувальників, а також зіставлення отриманих даних з даними психологічної літератури.

Отже, у представників груп осіб з максимальною схильністю до авантюрності (ГАmax) емоційний інтелект досягає відносно високого рівня, оскільки його профіль знаходиться в рамках III квартіля розподілу (ІРЕІ⁺). Таким особам властива висока самомотивація, довільне керування своїми емоціями (СМ⁺) та емпатія (Е⁺). Вони вміють впливати на емоційний стан інших людей, їм притаманна емоційна неригідність. Це свідчить про те, що такі люди здатні більш ефективно сприймати навколишню реальність, себе і природу, спрямовані на незалежність, характеризуються свіжістю, неповторністю сприйняття, симпатією до людства, здатні проявляти креативність і почуття гумору. Такі особи здатні контролювати власні емоції, вміють стимулювати позитивні емоційні переживання та знижувати прояви та інтенсивність негативних емоцій. Вони вміють спрямувати увагу на важливі події та стимулювати переживання, що сприяють вирішенню завдань. Все це сприяє здійсненню ризикових та авантюричних дій. Високий показник самомотивації (СМ⁺) свідчить про те, що авантюричні особи вміють зосередити увагу та привести емоції в порядок заради досягнення мети. Саме здатність привести себе в стан «натхнення» забезпечує їм успішність та продуктивність в їх справах.

Емоційний інтелект у представників груп осіб з мінімальною схильністю до авантюрності (ГАmin) знаходиться на відносно низькому рівні, про що свідчить розташування профілю в II квартілі розподілу (ІРЕІ). Такі люди не вміють самостійно керувати своїми емоціями (СМ⁻), їм важко розуміти емоції інших людей (РЕІІ). Це свідчить про те, що таким особам важко приймати рішення, в них відсутня впевненість в своїх вчинках, вони мо-

жуть довго сумніватися в правильності прийняття свого рішення. Їм важко контролювати власні емоції та виявляти причини виникнення емоційних переживань. Тому з точки зору емоційного інтелекту не авантюричні особи не здатні на ризиковані та авантюричні вчинки.

Висновки. 1. Теоретично встановлено, що схильність до авантюрності розглядається як властивість особистості, як стійка схильність до певного емоційного настрою, способу мислення, поведінки, дії, що характеризуються вільними від будь-яких зовнішніх вимог і умовностей вчинками заради досягнення легкого і швидкого успіху найчастіше без урахування конкретної ситуації.

2. Для пошуку співвідношення показників схильності до авантюрності і емоційного інтелекту були застосовані такі прийоми: «Методика діагностики емоційного інтелекту» (Н. Холл) та процедура «Розміщення себе на шкалі авантюрності» (модифікація методики Т. Дембо та С. Рубінштейн).

3. Отримані в ході кореляційного аналізу дані підтвердили правомочність зіставлення показників емоційного інтелекту та авантюрності. Були встановлені позитивні додатні значимі зв'язки між загальним показником схильності до авантюрності і такими показниками емоційного інтелекту, як СМ (самомотивація), Е (емпатія) та ІРЕІ (інтегративний рівень емоційного інтелекту), УСЕ (управління своїми емоціями) і РЕІІ (розпізнавання емоцій інших людей).

4. Виявлені психологічні характеристики авантюричних та не авантюричних осіб. Результати якісного аналізу показали, що авантюричні особи володіють вираженими здібностями до розуміння власних емоцій та емоцій інших людей, до управління емоційною сферою. Їм властиве уміння стимулювати переживання, що сприяють вирішенню завдань, самомотивація, схильність до ризику та наполегливість у досягненні своєї мети. Встановлено, що особи з максимальною схильністю до авантюрності характеризуються більш високим рівнем емоційного інтелекту, ніж особи з мінімальною схильністю до авантюрності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гарскова Г. Г. Введение понятия «эмоциональный интеллект» в психологическую теорию / Г. Г. Гарскова // Тезисы науч.-практ. конф. «Ананьевские чтения». – СПб.: Изд-во СПб. ун-та, 1999. – С. 25-26.
2. Словарь русского языка: в 4-х тт. / [ред. А. П. Евгеньева]. – 2 изд., испр. – Т.1. – А-Й., 1981. – 698 с.
3. Жмуров В. А. Большой толковый словарь по психиатрии / В. А. Жмуров. – Джангар, 2010. – 864 с.
4. Ильин Е. П. Психология риска / Е. П. Ильин. – СПб.: Питер, 2012. – 288 с.
5. Носенко Е. Л. Эмоційний інтелект: концептуалізація феномену, основні функції / Е. Л. Носенко, Н. В. Коврига. – К.: Вища школа, 2003. – 126 с.
6. Санникова О. П. Феноменология личности: Избранные психологические труды / Ольга Павловна Санникова. – Одесса: СМІЛ, 2003. – 256 с.
7. Санникова О. П., Страцинська І. А., Санникова А. О. Психологічні основи модерації: Навчальний посібник / О. П. Санникова, І. А. Страцинська, А. О. Санникова. – Одеса: РІА «СМІЛ», 2012. – 145 с.
8. Тимофеева И. Ю. Авантюризм в русской культуре конца XVII - первой четверти XIX века: дис. ... канд. культурологических наук: 24.00.01/ Ирина Юрьевна Тимофеева. – Комсомольск-на-Амуре, 2005. – 151 с.
9. Gardner H. Multiple intelligences: the theory in practice / H. Gardner. – New York: Basic Books, 1993. – 304 p.
10. Mayer J. D., Salovey P. The Intelligence of emotional intelligence / J. D. Mayer, P. Salovey // Intelligence. – 1993. – V.17. – № 4. – P. 433–442.

REFERENCES

1. Garskova G. G. Introduction of concept "Emotional intelligence" to the psychological theory / G. G. Garskova // "Ananyevskie chteniya". Proceedings of the Conference. – St. Petersburg, 1999. – P. 25-26.
2. Russian Dictionary / A. P. Yevgenieva. – 1981. – 698 p.
3. Zhmyrov V. A. The large psychological dictionary / V. A. Zhmyrov. – Dzhangar, 2010. – 864 p.
4. Ilin E. P. Psychology of risk/ E. P. Ilin. – St. Petersburg, 2012. – 288 p.
5. Nosenko E. L. Emotional intelligence: conception of the phenomenon, basic functions / E. L. Nosenko, N. V. Kovriga. – K.: Vushcha shkola, 2003. – 126 p.
6. Sannikova O. P. Personal phenomenology: Selected psychological works / Olga Pavlovna Sannikova. – Odessa: SMIL, 2003. – 256 p.
7. Sannikova O. P., Stratsynska I. A., Sannikova A. O. Psychological foundations if moderation: Textbook / O. P. Sannikova, I. A. Stratsynska, A. O. Sannikova. – Odessa: SMIL, 2012. – 145 p.
8. Timofeeva I. Yu. PhD dissertation (Culture) Adventurism in Russian culture in the late XVII – the first paer of XIX century. Komsomolsk-na-Amure, 2005. – 151 p.
9. Gardner H. Multiple intelligences: the theory in practice / H. Gardner. – New York: Basic Books, 1993. – 304 p.
10. Mayer J. D., Salovey P. The Intelligence of emotional intelligence / J. D. Mayer, P. Salovey // Intelligence. – 1993. – V.17. – № 4. – P. 433–442.

Н. И. Меленчук

ОСОБЕННОСТИ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО ИНТЕЛЛЕКТА У ЛИЦ, СКЛОННЫХ И НЕ СКЛОННЫХ К АВАНТЮРНОСТИ

В статье рассматриваются результаты теоретико-эмпирического исследования различий в проявлениях эмоционального интеллекта у лиц, которые склонны и не склонны к авантюристности.

Ключевые слова: авантюристность, эмоциональный интеллект, индивидуальные различия.

N. I. Melenchuk

FEATURES OF EMOTIONAL INTELLIGENCE OF INDIVIDUALS PRONE AND NOT PRONE TO ADVENTURISM

The article examines the results of a theoretical and empirical research of the differences in emotional intelligence of people inclined and not inclined to adventurism. The article also discloses the concept of adventurism. Adventurism in this research is considered as a character trait, as a stable tendency to a certain emotional attitude, way of thinking, behavior, action, and which is free from any external requirements and conventions actions for the achievement of quick success often without taking into account the specific situation. In an empirical research the following psychological methods were applied: «Methods of diagnostics of emotional intelligence» (N. Hall) and the procedure «Placing on the scale of adventurism» (modification techniques S. Dembo and S. Rubinstein). The correlation analysis has determined a positive significant relationship between the common index of propensity to adventurism and such indicators of emotional intelligence as SM (self-motivation), E (empathy) and ILEI (integrative level of emotional intelligence), CE (control emotions) and REO (recognition of the emotions of others). The results of the analysis showed that adventur-

ous individuals have strong ability to understand one's own emotions and the emotions of other people, to control the emotional sphere. They can stimulate feelings that can help to inspire experiences that contribute to problem solving. Such people are characterized by self-motivation, risk appetite and perseverance in achieving their goals. It was also revealed that persons with a maximum inclination to adventurism are characterized by a higher level of emotional intelligence than people with a minimal inclination to adventurism.

Keywords: adventurism, emotional intelligence, individual differences.

Подано до редакції 13.12.2013
